

Zápis z obhajoby disertační práce

Studentka: Nad'a Hynková Dingová
Studijní program: Filologie
Studijní obor: Český jazyk
Název práce: Typologie chyb v tlumočení z češtiny do českého znakového jazyka
Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Školitel: prof. PhDr. Alena Macurová, CSc.
Oponenti: prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc.
Mgr. BcA. Pavel Kučera, Ph.D.
Datum obhajoby: 21. 9. 2017
Místo obhajoby: FF UK, nám. Jana Palacha 2, Praha 1, místnost. č. 26
Předseda komise: prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.
Přítomní: dle prezenční listiny

10:58 Předseda komise prof. Petr Mareš zahájil obhajobu, představil sebe a přítomné členy komise a přítomné oponenty. Přítomným pak představil studentku.

11:00 Školitelka prof. Alena Macurová seznámila přítomné stručně se svým hodnocením studentčina studia a její disertační práce, které uvedla ve svém písemném vyjádření.

11:07 Studentka seznámila přítomné s tezemi své disertační práce. Přiblížila hlavní cíle své práce – zkoumání specifík tlumočení mezi češtinou a českým znakovým jazykem, zaměřené zejména na charakteristiku a kategorizaci chyb vzniklých při simultánním tlumočení z mluvené češtiny do českého znakového jazyka. Představila zkoumaný materiál, složitý mechanismus jeho analýzy a způsoby přepisu zdrojového textu. Poté následovala prezentace výsledků analýzy založené na Cokelyho taxonomii chyb se závěrem, že ve sledovaném materiálu byly zastoupeny všechny typy a podtypy z Cokelyho klasifikace, a s návrhem na nové podkategorie typů chyb, jako výplňkové či zdvořilostní adice. Pro další výzkum se nabízí testování, do jaké míry neslyšící rozumějí tlumočeným textům.

11:28 Oponentka prof. Ivana Čeňková seznámila přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položila studentce tyto otázky:

- Jak hodnotí studentka model úsilí D. Gila aktualizovaný s ohledem na tlumočení ve francouzském znakovém jazyce?

- Je u účastníků komunikační situace, kteří využívají služby tlumočnicka, vždy vyšší pravděpodobnost neporozumění?
- Proč nebyl pro analýzu zvolen experimentální materiál vzniklý v laboratoři?
- Jaký je názor studentky na kvalitu tlumočení očekávanou neslyšícími klienty?

11:36 Oponent dr. Pavel Kučera seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Dotázal se studentky, zda v analyzovaném materiálu nezaznamenala přenos „dramatičnosti“ projevu či barvy hlasu mluvčích.

11:41 Studentka reagovala na posudky oponentů a jejich položené otázky následujícím způsobem:

- Představila aktualizovaný model D. Gila, zmínila, že změna účelně reflektuje specifickou modalitu znakových jazyků (např. úsilí percepce zahrnuje i využití prostoru), uvedla další modifikace modelu úsilí přihlížející ke specifickým znakových jazyků (Belanger, Leeson) a upozornila na možnou neoprávněnost kritiky Gilova modelu týkající se nezasazování analyzovaného tlumočení do sociálního kontextu. V rámci rozšířené verze modelu úsilí Gile poukazuje např. na vědomé rozhodování tlumočnicka týkající se vynechání/přidání informace, vytvoření “textu” nebo naopak užití hláskování prstovou abecedou.
- V modelu tlumočení, kdy do komunikace vstupuje třetí osoba, se zdatně zvyšuje množství šumů, které v komunikaci jako celku mohou vzniknout, nicméně v některých konkrétních tlumočnických situacích mohou být šumy eliminovány, a přítomnost tlumočnicka tedy může pomoci propojit oba komunikační partnery rozhovoru.
- Pro analýzu byl záměrně zvolen reálný materiál. Text „Nákup pračky“ není sice v některých ohledech ideální (rozhovor, audiotext), umožňuje však poukázat na kvalitu současných materiálů využívaných při zkouškách tlumočnicků.
- Studentka zmínila mutlidimenzionálnost a relativnost pojmu “kvalita” a s tím související relativnost jejího hodnocení. Hodnocení kvality je obvykle značně subjektivní, závislé na konkrétní situaci, klientovi, cíli tlumočení aj.
- Neslyšící konzultanti opakovaně upozorňovali na nežádoucí „přízvuk“ tlumočnicků v českém znakovém jazyce projevující se odchylkami od znakování rodilých mluvčích, zejména nevhodným umístěním či výběrem znaku, neadekvátním rytmem znakování,

redundantním opakováním znaku nebo pohyby. Doktorandka v této souvislosti upozornila na část své práce věnované těmto rysům.

12:07 Oponenti a školitelka vyjádřili spokojenost s vystoupením kandidátky a s jejími odpověďmi.

12:08 Předseda komise zahájil diskusi. Prof. Jana Hoffmannová se zeptala, jak významný je rozdíl mezi českým znakovým jazykem (ČZJ) užívaným neslyšícími z Čech a neslyšícími z Moravy. Studentka uvedla, že teritoriální rozvrstvenost ČZJ lze na obecné rovině srovnat s nářeční diferenciací češtiny, výrazně odlišné jsou např. pražská a brněnská varianta ČZJ. Specifika jednotlivých dialektů ČZJ se nejvýrazněji projevují zejména v oblasti lexika, obdobně jako v češtině i v ČZJ však dochází k nivelizaci regionálních rysů. Prof. Jana Hoffmannová položila dále otázku ohledně možné opravy chyb. Studentka zmínila různost přístupů k opravě chyb v průběhu simultánního tlumočení a krátce pojednala o závažnosti chyby jako o jednom z hlavních kritérií, které se zpravidla uplatňuje při výběru chyb k opravě.

12:14 Předseda komise ukončil samotnou obhajobu a komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce.

Předseda komise seznámil studentku a přítomné s výsledkem obhajoby: Obhajoba disertační práce byla klasifikována: prospěla.

Zapisovatel: Klára Richterová